

Τὰ μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἶναι οἱ ὁκτώ ἦχοι τοῦς ὁποίους οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐθέσπισαν, ἵνα ὑμνῶμεν καὶ δοξολογῶμεν τὸν Θεὸν εἰς τὰς ἑσπᾶς ἡμῶν τελετάς. Αὐτὰ δὲ τὰ μέλη ψαλλόμενα παρρουσιάζονται κατὰ δύο τρόπους· ποτὲ μὲν μεταβάλλουσι τὰ τετραχόρδα τῆς κλίμακος, ποτὲ δὲ θέτουσιν ὕψειν ἢ δίεσιν εἰς τοὺς τόνους. Ὅθεν ἡ μουσικὴ τέχνη ὠνόμασε τὴν μὲν μεταβολὴν τῶν τετραχόρδων, Συστήματα Διαπασῶν, Τροχοῦ καὶ Τριφωνίας, τὴν δὲ ὕψειν ἢ Δίεσιν τιθεμένης ὑπὸ τοὺς χαρακτῆρας ἢ ἐπ' αὐτῶν, ἐκάλεσε Γένη, Διατονικὸν, Χρωματικὸν καὶ Ἑναρμόνιον.

Καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ σημειογραφία ἐκφράζει τὰ ῥηθέντα τρία συστήματα δυνάμει τῶν δύο αὐτῆς κλιμάκων καλουμένων, τρίτῃ μεγίστῃ καὶ τρίτῃ ἐλαχίστῃ, καὶ μὲ τοὺς τεσσαράκοντα διαφόρους τρόπους οἵτινες ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν ἐπτὰ φθόγγων τῶν δύο τούτων κλιμάκων. Ἐπίσης ἐκφράζει καὶ τὰ τρία γένη διὰ τῆς ὑφέσεως καὶ τῆς διέσεως καθὼς καὶ ἡ ἡμετέρα.

Ταῦτα εἶναι ἐν συνόψει τὰ οὐσιώδη μέρη τοῦ παραλληλισμοῦ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐντελῶς ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἀπαιτεῖται ὅπως ὁ ἐπιχειρήσων τοιοῦτον ἔργον ᾖ, ὡς εἴπομεν, Ἕλλην κάτοχος τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης, ἵνα οὕτω δύνηται νὰ γράψῃ ἀλανθάστως μὲ εὐρωπαϊκὰ σημεῖα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ᾠσματα.

Ἀπαιτεῖται προσέτι νὰ διδάσκηται ὑπὸ Ἕλληνος διὰ τῆς φωνῆς καὶ οὐχὶ δι' ὀργάνου· διότι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ εἶναι φωνητικὴ καὶ οὐχὶ ὀργανικὴ. Ἐπομένως δὲ διὰ τῆς φωνῆς ἀκούεται καὶ ἄλλο τι εἰς τὴν μελωδίαν, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται ἄλλως πῶς ἐκ τῆς σημασίας τῶν λέξεων.

Ἐκ τούτων ἀπάντων ἀποβίνει ἀπαρξικῶς ἐπάναγκας, οἱ παρατάται τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς νὰ ᾖ πρῶτον μὲν Ὁρθόδοξοι καὶ εὐλαβεῖς, δεύτερον δὲ νὰ ψάλλωνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅσα ᾠσματα εἰσὶ κανονικὰ καὶ ἀρμόδια, ἵνα διατηρῶνται ἀμετάτρεπτοι οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, οἱ λέγοντες « Ὅτι οὐ δεῖ συνεύχεσθαι αἰρετικοῖς ἢ σχισματικοῖς ». Καν. λγ' τῆς ἐν Λαοδ. α' Ὅτι μετὰ προσοχῆς καὶ κατανύξεως ψαλλέον ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ μὴ ἀτάκτοις βραχίς, μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ Ἐκκλησία ἀρμοδίων ». Καν. οέ. τῆς ΣΤ'.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΘΕΡΙΑΝΟΣ ΙΕΡΕΥΣ.

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ.

—•••••—

Παρεστάθημεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὴν ἐνιαυσίως πανηγυριζομένην τελετὴν, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ ἐκθεσις τῶν ἔργων τῶν ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ Ἀθηνῶν διδασκομένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ παρατιθέμενος λόγος τοῦ διευθυντοῦ Κ. Καυτανζόγλου, ὃν ἀπήγγειλε παρόντος τοῦ Μεγαλειστάτου Βασιλέως καὶ πλήθοντος τοῦ ἀκροατηρίου, περιγράφει ἀποχρώντως τὰ κατὰ τὸ κατάστημα τοῦτο, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐκφράσωμεν εὐχάς, ὅπως καταρτισθῇ τὸ ταχύτερον (*) τὸ μέγα τῶν τεχνῶν σχολεῖον, δι' ὃ ἐπρονόησαν τοσοῦτω πατριωτικῶς καὶ γενναίως οἱ μακάριοι Στουρνάρης καὶ Τσιτσας· διότι σχολεῖον τεχνῶν, ἔττω καὶ ἀξιολόγως διευθυνόμενον ὅπως τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Καυτανζόγλου, προάγον μόνον τὰς λεγομένας ὠραίας, ἐν τόπῳ ὅπου, διὰ τὴν ἑλλειψιν πλούτου, ὡς ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐνισχύονται αὐταί, καταντᾷ ἐπουσιῶδες. Καὶ θαυμάζομεν τινόντι πῶς τόσοι νέοι, μὴ ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν μέλλον ἀσφαλές, ἐπιδίδονται, καὶ μετὰ τοσαύτης μάλιστα ἐπιμελείας, εἰς αὐτάς. Ἀλλ' ἴσως τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἕλλην, φύσει φιλότιμος, προτιμᾷ συνήθως τὴν εὐκλειαν τοῦ κέρδους, καὶ τὸ πλεόν ἀξιοσημείωτον, τὴν εὐκλειαν τὴν περιερχομένην μᾶλλον εἰς τὴν πατρίδα ἢ εἰς αὐτόν.

Ἦλθον τῶν φοιτῶντων εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐξέθεντο ἴδια ἔργα, τὰ πλεῖστα ἀναγόμενα εἰς τὰς ὠραίας τέχνας. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἄξια σημειώσεως εἰσὶ τὸ γνωστὸν τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου εἰκονοστάσιον, ἐπεξεργασθὲν καὶ πλουτισθὲν μετὰ περιπέζου συμβολικοῦ, αἱ φωτογραφίαι τοῦ Κ. Μαργαρίτου, ἡ μέταξα τοῦ Κ. Α. Δοροῦτη, αἱ ζωγραφίαι τῶν Κ. Ῥόττα καὶ Μαρκέτη, καὶ αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Κ. Δ. Τζόκου. Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας παρατηρεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἀκρίβεια μεθ' ἧς παριστάνονται αἱ φυσιογνωμίαι.

(*) Φοβούμεθα μὴ ἡ εὐχὴ ἡμῶν ἀποβῇ ματαία· διότι, ἂν πρέπει νὰ κρίνομεν ἐκ τῆς δραστηριότητος ἣν μέχρι τοῦδε εἰδείξαν αἱ ἀλλεπάλληλοι κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος περὶ τὴν ἀνάγειν τοῦ λυκαίου τοῦ ἀοιδίμου Βαρβάκη, ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον αἱ τέχναι θείουσι ἐν γὰρ εἰς τὸ ὑπάρχον. Ἡς ἰδιώτης, ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐκπαιδευτηρίου Κ. Γ. Παπαδόπουλος, ἀνευ σχεδὸν χρηματικῶν πόρων, ἐπεχείρησε πρὸ τινῶν μηχανῶν τὴν ἀνάγειν καταστήματος 150 περίπου χιλιάδων δραχμ. τιμώμενον, καὶ ἐντὺς ὀλίγου φέρει εἰς πέρας αὐτό. Ὅποια διαφορὰ μετὰ τῆς δημοσίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἐνεργείας!

Μόλις ἰδόντες αὐτάς ἀνεγνωρίσαμεν καὶ τὸν ἀοίδιμον Παπανικολῆν, καὶ τὸν Πιερραϊδὸν, καὶ τὸν Φαρμακίδην, καὶ τὸν Χορτάκην καὶ πολλοὺς ἄλλους, ὧν τινὰς μάλιστα σπανίως ἀπηντήσαμεν. Μόνη ἡ εἰκὼν τῆς Κ. Θεοχάρη κατωτέρα φαίνεται τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἐκφρασιν καὶ τὴν λεπτότητα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐλλειψὶς τοῦ εὐφυοῦς ζωγράφου· διότι ἡ τέχνη, πλάττει μὲν ἰδανικὰ περικαλλῆ καὶ ἐξαίσια, ἀδυνατεῖ ὅμως νὰ χειρουργήσῃ τὸ κάλλος ὅποιον ἐξήλθεν ἐκ τῶν ἀριστοπόνων χειρῶν τῆς φύσεως.

Ἴδου ὁ λόγος τοῦ διευθυντοῦ·

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ!

Τῆς πρώτης ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν διαγωνισμῶν δεκαετίας διελθούσης, ἐν ἣ ὁ πρῶτος καὶ ἀγαθὸς τῆς τῶν τεχνῶν καλλιτεχνίας σπόρος ἐρρίφθη ἐπὶ τὴν ποτὲ καὶ εἰς πᾶν εἶδος καλλιτεχνίας εὐφροσιτάτην ἀρουρὰν τῆς Ἑλλάδος, νῦν ἀρχεται σήμερον τῶν καλλιτεχνικῶν ἀγώνων περίοδος, τὴν ὅποιαν πανηγυρίζοντες διὰ τῆς συνήθους ἐν τῷ Σχολείῳ τούτῳ τῶν τεχνῶν ἐνικυσίου ἐορτῆς, καθήκον ἡμῶν κύριον νομίζομεν, πρῶτον μὲν ν' ἀναπέμψωμεν εἰς τὸν Ὑψίστον τὰς εὐχαριστήριους ἡμῶν δεήσεις ὑπὲρ τῆς αἰσίας ἐπαυδόου τοῦ Σοφιστοῦ ἡμῶν Ἀνακτοῦ, τοῦ φιλοτέχνου καὶ γενναίου τῶν τεχνῶν προστάτου, ὅστις διὰ τῆς παρουσίας Αὐτοῦ, οὐ μόνον ἐπιλαμπρύνει σήμερον τὴν καλλιτεχνικὴν ταύτην πανήγυριν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν τῆς τέχνης διασωτῶν ἐνισχύει, ὑπὲρ τῆς καὶ εἰς τὸ μέλλον κραταιᾶς προστασίας Αὐτοῦ πρὸς ἀνάγκησιν τῆς πατρίδος ἡμῶν καλλιτεχνικῆς κληρονομίας.

Χαίρω δὲ βλέπων σήμερον πολυαριθμοτέρην παρὰ τὸ σῶνθεαι τὴν σοφιστὴν ταύτην ὁμήγυριν· διότι ἐκ τούτου ἐναργῶς καταρχίνεται πόσον ἐκστος ἡμῶν μεριμνᾷ περὶ τῶν τεχνῶν, καὶ ἀριδύλως ἀποδεικνύεται τὸ διὰ τῆς σχολῆς ταύτης διδιδόμενον αἶσθημα τοῦ καλοῦ, ὑπὲρ μετ' ὀλίγον ἐλπίζω ὅτι θέλει ἀποκατασταθῇ κοινόν, καὶ τότε ἡ κοινὴ γνώμη καὶ ἡ κρίσις θέλει, ὡς τὸ πάλαι, ἀποθῇ ὁ ἀλάνθαστος δικαστής. Καὶ πῶς ἄλλως δύναται τὸ κοινόν νὰ βοηθῇ περὶ τῆς γενομένης προόδου, ἢ διὰ τῆς συγκρίσεως τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρόν; Πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, παρευρεθέντες κατὰ τὴν πρώτην ἐν Ἑλλάδι πρὸ δεκαετίας ἐκθεσιν, εὐκόλως δύνανται νὰ κρίνωσι καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τῆς ποικιλίας, καὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἐκτεθέντων ἔργων νὰ ὁμαλογήσωσιν ὅτι ἡ πρόοδος τῆς καλλιτεχνίας ἐν Ἑλλάδι προδίδει εὐτυχῶς κατὰ λόγον οὐχὶ ἀριθμητικὸν ἀλλὰ γεωμετρικόν.

Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἐνθυμεῖται ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἐκθεσεις μάλιστα μικρὰς τινὰς ἀντιγραφὰς ἐκ

χαλκογραφῶν ἢ λιθογραφῶν εἶδεν ἐν μικρῷ τινι δωματίῳ ἐκτεθειμένας, καὶ σήμερον βλέπει ἀπάσας τὰς αἰθούσας οὐχὶ μόνον πλήρεις, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐπαρκούσας ἵνα πρεπόντως συμπεριλάβωσι τὰ ἐκτεθειμένα, οὐχὶ ἐξ ἀπλῶν ἀντιγραφῶν καὶ ἔργων τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ ἐξ ἔργων ἤδη καλλιτεχνῶν, μαθητευσάντων τῶν πλείστων ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ κατὰ τὴν παρελθούσαν δεκαετίαν, ἅτινα δικαίως καὶ ὑπὸ ξένων φιλοτεχνῶν θαυμάζονται καὶ ἐπαινοῦνται; Τίς ἐξ ὑμῶν, παρευρεθείς τότε κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐκθέσεως, δὲν ἤθελεν ἀπελπισθῇ περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι μεταναστάσεως τῆς καλλιτεχνίας, ἂν μὴ εἶχεν ἐγκεχαραγμένην ἐν τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοῦ καρδίᾳ τὴν πεποίθησιν ὅτι παντὸς ἔργου ἡ ἀρχὴ εἶναι δύσκολος, ἀρχῆς δὲ γενομένης, διὰ τε τῆς καρτερίας καὶ ἐπιμονῆς, ἀναπόφυκτον θέλει εἶσθαι τὸ ἀποτέλεσμα; Ἀρχὴ τὸ ἡμῖν τοῦ παντός, εἶπεν ὁ ἀρχαῖος· καλῆς ἀρχῆς καλὸν τὸ τέλος, λέγει καὶ ὁ νέος Ἕλλην καὶ μετὰ θαύρους προβαίνει εἰς ὃν συνέλαβε σκοπὸν, βέβαιος ὢν πρὸς τοῦ ποθουμένου ἀποτελέσματος· καθὼς ὁ γεωργὸς ὅστις μόλις τὴν πρώτην αὐλακὰ ἀνοίγει ἵνα ῥίψῃ τὸν λαοτρόφον σπόρον, καὶ φροντίζει εὐθύς περὶ τῆς ἀποθήκης, οὐδόλως ἀποβλέπων εἰς τὰς δυσχερείας τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, καὶ τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ. Τίς ἐξ ὑμῶν ἤθελε φαντασθῇ ποτὲ ὅτι εἰς τοσοῦτον μικρὸν διάστημα χρόνου μεταξὺ τοσοῦτων ἐλλείψεων καὶ δυσχερειῶν ἀναποδράστων ἀπὸ παντός καινοφανοῦς καθιδρύματος, ἔμελλε καὶ πάλιν ἡ καλλιτεχνία ἐν Ἑλλάδι οὐχὶ μόνον ν' ἀναβλαστήσῃ καὶ ἀνθήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποδώσῃ τοιούτους καρπούς, αἵτινες διὰ τῶν ἐντεῦθεν ἀποσταλέντων ἔργων εἰς τὰς παγκοσμίους ἐκθέσεις ἀνήγγειλαν ἤδη εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἐσπερίαν Εὐρώπην, οὐχὶ μόνον τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς μελλούσης ἐπιτυχίας καὶ προόδου τῆς νέας Ἑλληνικῆς τέχνης; Τίς ἐξ ὑμῶν, ἀμύητος ὢν ὅλως εἰς τὰ τῆς τέχνης, ὅστις οὔτε τὰς παραινέσεις τοῦ ἀρχαίου διδασκάλου τῆς γραφικῆς Παμφίλου γινώσκει, οὔτε τὰς συμβουλὰς τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ μεγάλου τῆς γλυπτικῆς διδασκάλου Βαρτολίνου (*) περὶ τῶν διδασκομένων τὴν τέχνην νέων Ἑλλήνων ἀνέγνωσεν, οὔτε, τέλος τὰ παραγγέλματα καὶ τὰ ἀξιώματα, τὰ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Δαβὶδ ἐξ Ἀγγερίας παρεδοθέντα εἰς τὴν ἡμετέραν σχολὴν κατὰ τὴν ἐνταύθα διατριβὴν αὐτοῦ ἤκουσεν, ἤθελε πιστεύσει πρὸ δεκαετίας ὅτι θέλει ἰδεῖ

(*) Rev. des. deux. Mondes, T. XI, 15. sept. 1855. L. Battolini. Oui je l'ai dit encore, quelque se sera rendu capable d'imiter pleinement la nature, saura tout ce qu'un artiste doit savoir.

Quant à vous autres Grecs, en venant étudier parmi nous, vous ne ferez que vous tromper à votre tour; vous rapporterez dans votre pays les détestables fruits de l'esthétique germanico-italienne, et vous ne pourrez avoir l'espoir de redevenir ce que vous avez été. Contentez-vous donc d'imiter la nature vivante; vous atteindrez ainsi le sublime dans l'art, et nous serons obligés de vous admirer.

σήμερον εἰκόνας καὶ ἀγάλματα οὕτω τεχνικῶς κατεργασμένα ὑπὸ νέων, οἵτινες οὐδόλως κούνησαν νὰ ἐπισκερθῶσι τὰ μουσεῖα καὶ καλλιτεχνεῖα τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐν τῷ σχολείῳ ταύτῳ διδασκαλίαν ἠκολούθησαν, οὐδὲ συνδρομὴν τινὰ ἢ παρηγγελίαν παρ' οὐδενὸς φιλοτέχνου ἔλαβον, ἵνα ὑποβάλωσι τὸ ἐν ἐαυτοῖς ἐμφυτον, οὕτω, εἰπεῖν, ζώπυρον πρὸς τελειοποίησιν αὐτῶν εἰς τὴν τέχνην; Τίς ἐξ ὑμῶν παρὰβάλλων, οὐχὶ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν ἐκθεσιν, ἀλλὰ τὴν περισυνήν τελευταίαν πρὸς τὴν σημερινήν, καὶ συγκρίνων τὰ τοῦ ἐνεστῶτος ἔργα πρὸς τὰ τῶν παρελθόντων ἐτῶν, ἤθελεν ὑποθέσει ποτὲ ὅτι ἡδύναντο νὰ ἴδῃ σήμερον τοσαύτην ἐντέλειαν ἐν αὐτοῖς;

Ἡ τέχνη, ἀκολουθοῦσα τὸν κοινὸν νόμον τῆς φύσεως κατὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ὑποχώρησιν, βαδίζει κανονικῶς καὶ ὅταν χωρῇ εἰς τὰ πρόσω, καὶ ὅταν ὀπισθοπορῇ, ὑπεῖκουσα πάντοτε εἰς φυσικὴν τινὰ αἰτίαν. Διὰ τοῦτο νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσω εἰς τὴν παρούσαν Σεβαστὴν Ὀμλήγειν τὸ νομιζόμενον ἴσως μυστήριον τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος προόδου τῶν μαθητῶν. Τὸ μυστήριον τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ τῆς εὐγενοῦς ἀμιλλῆς περὶ τὰς διὰ τοῦ διαγωνισμοῦ διδομένας ὑποτροφίας. Τὸ αὐτὸ ἄρα μυστήριον, δι' οὗ καὶ τῶν προπατόρων ἡμῶν τὰ ἔργα ἐφθασαν εἰς τὸν ὑπέρτατον καὶ ἐρικτὸν ὅρον τῆς ἐντελείας· ὥστε ὁ διαγωνισμὸς καὶ ἡ ἀμιλλα εἶναι κυρίως τὰ αἷτια, διὰ τὰ ὅποια διεκρίθησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καλλιτέχναι, καὶ ὁ κύριος τῆς μεγαλουργίας αὐτῶν μοχλός.

Ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις, χάριν ἐμφυχώσεως καὶ προστασίας τοῦ σχολείου ταύτου, παρεχώρησεν ἅμα τῇ συστάσει αὐτοῦ, καὶ ποσὸν ἐκ τριακοσίων ἐξήκοντα δραχμῶν ἵνα διανεμῶνται, λόγῳ μνημείας συνδρομῆς, εἰς τοὺς μαθητεύοντας. Ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἡ συνδρομὴ αὕτη ἐχορηγεῖτο κατὰ χάριν καὶ κατὰ σύστασιν, οὐδεμίᾳ ἐγένετο πρόοδος· διότι ἐξ ἧς ἔχομεν ἤδη πολυετοῦς πείρας δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι οἱ συνιστώμενοι ἐράνησαν ἀναλόγως οἱ ἀνικανώτεροι κατὰ τὴν τέχνην τῶν συμμαθητῶν αὐτῶν ὥστε μέχρι τοῦ 1845 ἔτους, οὐδεὶς σχεδὸν ἐκ τῶν προστατευθέντων ἀνεδείχθη καλλιτέχνης καὶ μικρᾶς τοῦλάχιστον ἀξίας. Μετὰ τὴν σύστασιν ὅμως τῶν διαγωνισμῶν, εἰσαχθείσης τῆς εὐγενοῦς ἀμιλλῆς, καὶ διατηρηθείσης ὅσον αἶον τε τῆς δικαίας καὶ ἀπροσωπολήπτου διανομῆς τῶν βραβείων εἰς τοὺς διαγωνιζομένους, ἐδυνήθη ἡ σχολὴ νὰ φθάσῃ κατὰ μικρὸν, εἰς τοιοῦτον βῆθμόν ἐνεργείας, ὥστε καὶ πρὸ δύο ἐτῶν ὑποβλήθησαν τὰ ἐτήσια ἔργα τῶν μαθητῶν εἰς τὴν διζδικασίαν τῶν ξένων καλλιτεχνῶν δικαστῶν, οὐχὶ μόνον, κατὰ τὴν τούτων ἐκφρασιν, εὐρέθησαν ἰσοβάθμια τῶν ἐν ταῖς καλλιτεχνικαῖς ἀκαδημίαις ἐκτεθειμένων ἐτητίων δοκιμίων, ἀλλὰ τινὰ καὶ ἀνώτερα αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως τὴν τῶν ἐτητίων μετὰ τῶν διαγωνισμῶν περίοδον, ἀρ' οὐ δηλονότι οἱ μαθηταὶ διήνουν πάσας τὰς τάξεις, καθ' ἃς εἶχον δικαίωμα διαγωνισμοῦ, καὶ ὡς

ἐκ τούτου, μικρᾶς τινος χορηγίας, οἱ νέοι οὗτοι καλλιτέχναι τότε μάλιστα, ὅτε εἶχον χρεῖαν προστασίας καὶ ἐμφυχώσεως, ἔμενον ἀπροστάτευτοι καὶ ἀνευ συνδρομῆς τινος εἰς τὸ ἐφαρμόσκειν τὰ διδασκόμενα, καὶ ἐπιδείξαι τὴν εὐφυΐαν αὐτῶν. Τὸ δὲ δεινότερον πάντων, λείποντος τοῦ διαγωνισμοῦ, ἐσθύνοντο καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ὑποκαῖον πῦρ τῆς ἀμιλλῆς, καὶ ὑπὸ τῆς παντελοῦς ἐλλειψέως τῶν μέσων ἀποθαρρύνόμενοι, ἐτρέποντο ἀλλαχόρως, καθ' ἣν στιγμὴν ἔπρεπε νὰ ἐπιδείξωσιν ὡς τεχνίται τὴν διὰ τῆς ἐργασίας ἀξίαν αὐτῶν.

Τάξις ἀρχαίων ἐυλογγραφίας.

Ὁ Ἰάσωρ τοῦ Τορβάλλερ, ἔργον Κ. Βάου Τηνίου.

Ἡ εἰσαγωγή τῆς καλλιτεχνίας ἐθεωρήθη, φαίνεται, παρ' ἡμῖν κατ' ἀρχὰς ἴσως, ὡς ἄκαιρος καὶ μάλλον περιττή, καθὼς ποτε ἐθεωρεῖτο ἐν Σπάρτῃ ὑπὸ τῆς νομοθεσίας τοῦ Λυκούργου (*). ὅθεν καὶ μεταημερισμένη εἰσέτι παρίσταται ὑπὸ χειροτεχνικῶν ἐνδυμα καὶ ὑπὸ ξένων ἐπωνυμίαν, διὰ τοῦτο ἴσως καὶ ὀλίγιστοι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πλουσίων ὁμογενῶν ἀνεράνησαν μέχρι τοῦδε ἐνθερμοὶ προστάται τῆς προόδου τῆς ἐλληνικῆς καλλιτεχνίας.

(*) Πλουτάρχ. ἐν Λυκούργ.

Ἀλλ' ἵνα ἐννοήσωμεν τὸ μέγεθος τῆς βλάβης, ὅπερ τοιούτων φιλοπόνων ἀποφοιτησάντων νέων, καὶ ἡ ὀλιγωρία αὐτῇ τῆς καλλιτεχνίας φέρει εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἃς ἔχομεν πάντοτε διὰ μνήμης τὴν σοφίαν τοῦ κλεινοῦ Μονταιβέρτιου βῆσιν, ὅτι ὅπου τὸ καλὸς ὀλιγοῦται, ἐκεῖ μισεῖται καὶ ἡ ἀρετὴ (*).

Περὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀναγκαίης ἐμβρυώσεως, τῆς ὑπεικομένης εἰς τοὺς ἀποφαιτῶντας νέους καλλιτέχναι, πληροφορηθεὶς ὁ φιλογενὴς Κ. Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος, ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρίψας ὁ ποῦ ἡ καλλιτεχνία τιμᾶται καὶ καλλιεργεῖται, μετὰ

τοιούτων φιλοπόνων ἀποφοιτησάντων νέων, καὶ διαγωνιστὴν συνέστησεν ἐπὶ δισχίλιας δραχμαῖς διανεμηθησομέναις εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ διαπρέψοντας καλλιτέχναις, καθὼς πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ἐξῆς ἐγγράφου αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ σχολείου διω-
θυνσιν (**).

Ἡ δωρεὰ αὕτη ἐν καιρῷ νῦν προσεβραμένη μέγα θέλει εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἐπὶ τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, καὶ δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Κ. Κοντόσταυλος ἀπὸ σήμερον διὰ τοῦ δυσχιλιοδράχμου τούτου

Βραχίον Α' ξυλογραφίας, τῆς κατωτέρας τάξεως.

Ὁ Βούζαρης, ἔργον Σπ. Γούζι.α ἐξ Ἀθηνῶν.

πόθου ἐπιθυμῶν τὴν δι' αὐτῆς ἀνάγκησιν τῆς ἐπὶ τέχνη ἀρχαίας ἡμῶν προγονικῆς εὐκλείας, ἀπερᾶσιν ἵνα ἐξ ἰδίων προσέλθῃ εἰς συνδρομὴν τῶν

(*) P. de Montabert, traité complet de la Peinture. Paris. I. III. p. 342. La haine pour le beau, la haine pour les beaux-arts, est une vraie calamité. . . enfin cette haine est une calamité pour la société, puis que haïr la beauté, c'est haïr la vertu. Toutes les fois donc que la beauté brillera et éclatera dans les peintures, tous les autres arts refléteront cet éclat, et les fabriques et les manufactures, les ateliers d'artisans réfléchissent ce beau.

ἄλλου κατέδειξε τὴν ὁδὸν δι' ἧς δύναται ἡ νέα ἑλληνικὴ καλλιτεχνία ταχέως πάλιν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν προπατέρων ἡμῶν δόξαν. Ἔθεε καὶ ἄλλοι πλούσιοι ὁμογενεῖς μιμηθῶσι τὸν τοῦ κυρίου Κοντόσταυλου ἑλληνικὸν τῷ ὄντι σκοπὸν, καὶ μὴ ἐγκαταλείψωσι τὴν καλὴν ταύτην ἀρχήν! μάλιστα οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος εὐρισκόμενοι πλούσιοι ὁμογενεῖς, εἰ πάντοτε εἰς πᾶσαν τῆς πατρίδος χρειάν μετὰ πολλῆς γενναιότητος πλου-

(**) Ἀνάγνωθι αὐτὴ δημοσιεύσιν ἐν τῷ φιλαδέλφῳ ὁπ' ἀρ. 138.

εἰς προσφέροντες δωρεὰς καὶ συνδρομας, εἶθε, λέγω, φιλοτιμηθῶσιν οὗτοι, νὰ διακοσμήσωσι τῶν οἰκίδων αὐτῶν τὰς αἰθούσας ἐλληνικοῖς μᾶλλον καλλιτεχνήμασι, δι' ὧν εἰς τε τοὺς νέους ἡμῶν καλλιτέχναι θέλουσι παρέχει ἐντιμον πόρον ζωῆς, ἐπανεργούντες οὕτως εἰς τὴν ἀμιλλαν αὐτῶν, καὶ ἐν ἐαυτοῖς καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἀκμαιοτέρην καὶ ζωηροτέραν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην θέλουσι διατηρεῖ, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν παραστάσεις ἐλληνικάς, ὑπὸ Ἑλλήνων τεχνιτῶν κατασκευάσμενας, αἰτινας, κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα, ὥσπερ

ταποῖκσαν τὴν ἀμιλλαν εἰς πάθος. Ἡ κρίσις τοῦ Πάριδος, ἡ πάλιν τῶν Θεῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἡ ἐν Δελφοῖς παράστασις τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀγωνιζομένου μετὰ τοῦ Ἡρακλέους περὶ τρίποδος, καὶ πλείσται ὁμοίαι ἐφευρέσεις καὶ ἐπινοήσεις τῶν τεχνιτῶν καὶ ποιητῶν, συντελοῦν εἰς τὴν ἐξέψιν τῶν πνευμάτων· ὅθεν ὁ διαγωνισμὸς ἐν Ἑλλάδι τοσοῦτον κατέστη γενικὸς, ὥστε καὶ ὅλαι πόλεις ἤρριζον ἐπὶ δημοσίων ἀγώνων περὶ τοῦ ἀθλοῦ τῆς καρτερίας καὶ τῆς εὐρυΐας. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτοι ἀγῶνες κατὰ πρῶτον πάλιν συνιστῶνται ἐν Ἑλλάδι, καὶ τῶν

Βραβείον Β' ξυλογραφίας, τῆς κατωτέρας τάξεως.

Ὁ Βότζαρης, ἔργον Σπ. Λαμπράκη ἐξ Ἀθηνῶν.

αὐτὰ φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων ὑγιαίνει (*) θέλουσι διαχέει εἰς τὰς καρδίαις αὐτῶν ἀγνὸν τὸν ἐλληνισμόν. Εὐτεῖθεν λοιπὸν ἐξικεῖται ἡ ἀναρχινομένη σήμερον πρόοδος τῆς παρούσης ἐκθέσεως, προσερχομένη βεβαίως ἐκ μόνου τοῦ ἐρεθισμοῦ τῆς ἀμιλλῆς, ἥτις εἶναι καθύλου τῶν προπαιτήτων ἡμῶν εὐρεσις. Ἡ ἀμιλλα εἶναι τὸ διακριτικώτερον γνώρισμα, τὸ χαρακτηρίζον τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, πρὸς ὃ οὐδὲν ἄλλο ἔθνος κατὰ τὴν καλλιτεχνίαν δύνανται νὰ παραβληθῇ. Πάμπολλαι νομοθεσίαι με-

ἄλλοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γυμνικῶν ἀγώνων τούλᾳ-χιστον πρὸς τὸ παρόν, φαίνονται ἀρμολιώτεροι· εἰς τε τὰ ἔθνη καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ νῦν νεωτέρου πολιτισμοῦ τῆς δύσεως, στηριζομένου καὶ τούτου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐμφύχωσιν τῆς καλλιτεχνίας, τῆς ὁποίας ὁ ὑψηλὸς προσορισμὸς εἶναι νὰ συντείνῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δημοσίας ἠθικῆς, καὶ ἀπαθανατίζῃ διὰ τῶν μνημείων τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους, νὰ ἐπιτηρῇ καὶ ὁδηγῇ τὴν χειροτεχνίαν καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἐφευρέσεις, καὶ ἐμπροκτικώτερον νὰ διδάσκῃ τὸ πλῆθος τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο ἀναγκασίον νομίζω νὰ

(*) Πλάτων, Ηἠατ. Β. β. β'. σελ. 77.

ἐκθέσω ἐν συντόμῳ τὸν τρόπον τῆς τε τῶν ἔργων ἐκτελέσεως καὶ τῆς διαδικασίας αὐτῶν, πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ· ἐπειδὴ τὸ κοινὸν θέλει ἐπικυρώσει τὴν διαδικασίαν τῶν κριτῶν διὰ τῆς ἐπιδοκιμασίας αὐτοῦ, ἣτις θέλει εἶσθαι ἀνέκκλητος. Ἀπέναντι τοιοῦτου δικαστοῦ, ἅπασαι αἱ θεωρεῖται ἀποβαίνουσιν ἀμφίβολαι, καὶ πασαδὴποτε δοξασίᾳ ὑποχωρεῖ. αὐτὸς Ἀμεινον κρίνουσιν οἱ πολλοὶ π εἶπε καὶ ὁ πάνσοφος Ἀριστοτέλης (*).

Τῆς καὶ Μαρτίου ὁρισθείσης ὡς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος, τὰ θέματα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ῥητὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγωνοθέτου, ἔπρεπε νὰ δοθῶσιν ὑπὸ τῆς Σεπτῆς ἡμῶν Ἀνάστης, ἐστάλησαν ἐσφραγισμένα εἰς τὸ σχολεῖον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διὰ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας Κ. Φιλίππου Ἰωάννου, ὅστις καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἀπάντων τῶν διαγωνιζομένων ἀπεσφράγισεν αὐτά. Καὶ τῆς μὲν γραφικῆς εὗρέθη δεδομένον ὡς θέμα παιδίον προσευχόμενον, ἀλληγορουμένης τῆς εἰκόνας ταύτης εἰς τὴν ἐπὶ μόνον τὸν Θεὸν ἐλπίδα τῆς δὲ γλυπτικῆς, ποιμὴν κρατῶν ἐρίριον, οὗ τινος ἡ ἀλληγορία σημαίνει τὴν ἀπλότητα τοῦ ἐλληνικοῦ ποιμενικοῦ βίου. Δωμάτια πρὸς ἐργασίαν παρεχωρήθησαν διὰ λαχνοῦ εἰς ἕκαστον τῶν προσελθόντων εἰς τὸν ἀγῶνα ἐπὶ μιᾷ ὅλῃς ἡμέρας, καθ' ἣν ἕκαστος αὐτῶν ἐξετέλεσε τὴν ἰδέαν αὐτοῦ, ἥτοι τὸ αὐτοσχέδιον, δι' ἀπλῆς μολυβδίνης γραφίδος, καὶ λαβῶν ἔπειτα ἀντίγραφον, παρέδωκε τὸ πρωτότυπον ἐσφραγισμένον εἰς τὴν διεύθυνσιν. Οἱ διαγωνιζόμενοι ἦσαν ἑπτὰ· πέντε μὲν προσελθόντες εἰς τὸν τῆς ζωγραφικῆς ἀγῶνα, δύο δὲ εἰς τὸν τῆς γλυπτικῆς, ὧν ἕκαστος ἐν πενταμῆνῳ διαστήματι ἐξετέλεσε τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ ἔργον καθ' ὃ εἶχεν αὐτοσχέδιον. Κατὰ τὴν τεταγμένην ἡμέραν τῆς διαδικασίας ἐκόμισαν ἕκαστος τὴν εἰκόνα ἐσφραγιστοῦ, φέρουσαν ἐν δελτίῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ κατέθηκεν αὐτὴν εἰς τὸ προσδιωρισμένον δωμάτιον, ὅπου συνελθόντες οἱ κριταὶ ἔκριναν τὰ ἔργα διὰ φανεράς ψήφοφίης. Εἰς τὴν κρίσιν ὅπως ἀποβῇ αὕτη ὅσον οἶον τε ἀδέκαστος, πλὴν τῶν διδασκάλων τοῦ σχολείου καὶ τοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας, παρεκλήθησαν ἵνα λάβωσι μέρος καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες ἐνταῦθα ξένοι καλλιτέχναι· ὁ ἱππότης Φ. Βουλγαγγέρης, ἀρχιτέκτων ἐκ τῶν ποτὲ ὑποτρόφων τῆς ἐν Ρώμῃ Γαλλικῆς Ἀκαδημίας· ὁ Κύριος Α. Λάντζας ζωγράφος Ἰταλὸς καὶ ὁ Κύριος Πύρρος Ρόττας ὁμοίως ἐξ Ἰταλίας, οἵτινες ἀσμένως ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν, καὶ μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ἐξεπλήρωσαν τὸ δυσχερὲς τοῦ κριτοῦ ἔργον ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιστάσεως ἐξετάσαντες τὰ ὑποβληθέντα εἰς αὐτοὺς καλλιτεχνικὰ πονήματα τοῦ τε Κονταστυλαίου τούτου μεγάλου διαγωνισμοῦ, καὶ τῶν ἐναυσίων ἄλλων ἐν ταῖς λοιπαῖς τοῦ σχολείου τάξεσιν ὅθεν χάριν εὐγνωμοσύνης δι' οὗς κατέβηκον πόνους ὑπὲρ

τῆς ἐν Ἑλλάδι τέχνης, ἀρεῖλω ν' ἀποναίμην σήμερον δημοσίᾳ πρὸς αὐτοὺς τὰς εὐχαριστίας μου.

Συνελθόντες λοιπὸν οἱ κριταὶ ἤρχισαν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς ζωγραφικῆς· καθ' ὃν λαβόντες ὑπ' ὅβιν τὰς πέντε ἐκπονηθείσας εἰκόνας, περὶ τριῶν μόνον, τῶν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α. Β. Γ, ἀπεράσισαν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς κρίσιν καὶ ἀντιπαράθεσιν· τούτων δὲ, μετ' ἀκριβεστάτην παρατήρησιν καὶ ἐξέτασιν, τὴν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β, διὰ τὴν σχετικὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς πρὸς τὰς λοιπὰς, κατὰ τὴν προτροπυτέρην αὐτῆς σύνθεσιν καὶ τὴν μετ' ἐπιμελείας μάλιστα ἐπιξεργασίαν τῶν ἁκρῶν, καὶ τὴν μετ' ἀκριβοῦς μελέτην τῶν μερῶν τοῦ ὑποκειμένου καθ' ἑκάστην, ἔκριναν ἀξίαν τοῦ χιλιοδράχμου βραβεῖον, καλίσκυντες μὲν κατὰ τι ἐν αὐτῇ μόνον τὴν μὴ εὐστοχον κατὰ τὸ εἶδος τοῦ προσώπου ἐκλογὴν τοῦ εἰς παράδειγμα ληρθέντος παιδίου, διότι, καθὼς λέγει καὶ ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης, τὸ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν (*), ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου ἀποφηνάμενοι, ὅτι ὁ νέος ζωγράφος μεγάλως καὶ βεβαίως παρέχει ἐλπίδας τῆς εἰς τὴν γραφικὴν εὐδοκίμησέως αὐτοῦ καὶ προόδου δι' ἣν ἔχει γνῶσιν τῶν στοιχείων τῆς τέχνης, καὶ ἀκριβῆς σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς φύσεως. Ἀποσφραγισθέντος δὲ τοῦ ὀνόματός, ἐγνώθη ὅτι ὁ τεχνίτης τῆς ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β τέχνης εἰκόνας εἶναι ὁ μαθητὴς ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ, Σπυρίδων Χατζογιαννόπουλος ἐκ Φουρνᾶ τῆς Εὐρυτανίας, ἄξιος τῷ ὄντι πάσης πρακτικῆς καὶ συνδρομῆς.

Περὶ δὲ τῶν ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς γλυπτικῆς δύο ἀγχαλμάτων ἔκριναν ὅτι ἑκάτερον, τὸ τε ὑπὸ στοιχεῖον Α καὶ τὸ ὑπὸ στοιχεῖον Β καλῶς ἐπενοήθησαν, ἐπιτεθῆναι· ἐπλάτθησαν, καὶ μετ' ἀκριβοῦς ἐξεπονήθησαν καθ' ὅλα τὰ μέρη. Ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ στοιχεῖον Α ὑπερέχει τοῦ Β κατὰ τὸ ἰδανικὸν ἢ μᾶλλον κατὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ χαρακτήρος, καὶ φαίνεται ὡς μιμούμενον μᾶλλον τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων, ἀλλ' ὅμως τὸ Β ὑπερταρεῖ τοῦ Α κατὰ τὴν φυσικὴν τῆς ἐκφράσεως ἀκριβείαν· ὅθεν ἀμφοτέρω εὗρεθέντα ἰσόψηρα διὰ τὸ ἀρετὴς τῆς κινήσεως, τὴν καλὴν διάθεσιν τῶν πτυχῶν, τὴν χαρίεσσαν καὶ φυσικὴν στάσιν, καὶ καθάλου τὴν ἐντελὴ ἐπιξεργασίαν, ἀνεκρούθησαν ἄξια τοῦ βραβεῖου, καὶ τὸ χιλιοδράχμιον τοῦτο βραβεῖον ἀπεράσισθη νὰ διανεμηθῇ, συμρῶνως πρὸς τὸ δωρητήριον ἑγγράφον, ἐξ ἡμισείας ἀνὰ πεντακοσίαις δραχμαῖς εἰς ἕκαστον τῶν τεχνιτῶν. Ἀποσφραγισθέντων δὲ καὶ τῶν εἰς τὰ ἀγάλματα ταῦτα προσηρημένων δελτίων, ἀνεγνωρίσθησαν τὰ ὀνόματα τῶν δύο ἀδελφῶν Γεωργίου καὶ Λαζάρου Φυτᾶλου· οἱ δὲ ἀγωνοδίκαι ἐπεσφράγισαν προτέτι τὴν κρίσιν αὐτῶν διὰ τῶν ἐξῆς ἐνθάρρυντικῶν λόγων· αἱ δὲ οὗτοι νέοι γλύπται κατέχουσιν εἰς ὅριστον βαθμὸν τὰ φυσικὰ προτερήματα, τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρόοδον παντὸς τεχνίτου· εἶθε ἡ Κυβέρνησις νὰ

(*) Ἀριστοτέλ. Πολ. Β. Γ'. Κεφ. 5'.

(*) Ἀριστοτέλ. Ποικ. Κεφ. 24.

ἐμφυχώσῃ τούτους διὰ τῆς εἰς τὰ Καλλιτεχνεῖα καὶ μουσεῖα τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης ἀποστολῆς αὐτῶν, βεβαία εἴσα ὅτι θέλουσι ποτὲ εὐδοκιμήσαι καὶ διαπρέψῃ εἰς τὴν τέχνην· διότι ἀπὸ τοῦδε τιμῶσιν ἑαυτοὺς, τὸ σχολεῖον καὶ τὴν πατρίδα η.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Κοντοσταυλείου διαγωνισμοῦ· νῦν δὲ ὀφείλω κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος οὐχὶ νὰ πανηγυρίσω ἀπλῶς, ἀλλὰ νὰ παραστήσω εὐσεβῶς καὶ διὰ βραχέων τὴν ἐνεστῶσαν τοῦ σχολείου τούτου κατάστασιν πρὸς τε τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, ἥτις διὰ τῆς παρουσίας Αὐτῆς εὐμενῶς καταδεικνύει ἣν περὶ αὐτοῦ ἔχει βασιλικὴν πρόνοιαν, καὶ πρὸς τὴν πολυπληθεῖ ταύτην ἀξιοτίμον ὁμήγουσιν, ἥτις μετὰ ζήλου προσέρχεται νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν στέφιν τῶν ἀριστευστάντων, καὶ ἰδίως ὁρμασι νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς καλλιτεχνικῆς παρ' ἡμῖν προόδου, ἔρχομαι νὰ ἐκθέσω τὰ περὶ τῶν ἐτησίων διαγωνισμῶν, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βραβευθέντων νὰ δημοσιεύσω, ἔτι δὲ καὶ τὰς περὶ αὐτῶν γνώμας καὶ παρατηρήσεις ἐν γένει τῶν ἀγωνοδικῶν νὰ γνωστοποιήσω. Ἐκ τῶν τετρακοσίων ὀγδοήκοντα ἑξ' ἐγγραφέντων φοιτητῶν, πλὴν τῶν πολλῶν ἄλλων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς χημείας, διπλογραφίας καὶ τεχνολογίας ἀκροατῶν, ἑκατὸν μὲν δεκαπέντε ἀνήκουσιν εἰς τὰς διαφορὰς τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας καὶ χειροτεχνίας τάξεις, τριακόσιοι δὲ ἑβδομήκοντα εἰς τὰ διάφορα ἐκπαιδευτήρια τῆς πρωτευούσης. Ἐκ τούτων πεντήκοντα ὁκτὼ κατελθόντες εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐτησίων διαγωνισμῶν, ἐξετέλεσαν ἀνευ συμβουλῆς τινος ἢ συνδρομῆς τὰ κατὰ τὸ πρόγραμμα ὑποβληθέντα αὐτοῖς θέματα. Γνωστὸν εἶναι ὅτι κατὰ τὸ ἐν τῷ σχολεῖῳ παραδεδεγμένον σύστημα τῶν διαγωνισμῶν, δύο συνήθως ἀπονέμονται βραβεῖα εἰς ἑκάστην τάξιν, τὸ μὲν, εἰς τὸν τὰς πλειοτέρας ψήφους λαβόντα, τὸ δὲ, εἰς τὸν ἐπιλαχόντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος τὸ γενναῖον τοῦ Κοντοσταυλείου διαγωνισμοῦ ἀθλοθέτημα νέας δυνάμεις ἔδωκεν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον καὶ ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ, τὸ συμβούλιον τῶν διδασκάλων ἔκρινεν ὡς συντελεστικώτερον εἰς τὴν πρόδον τῆς τέχνης νὰ μὴ προκηρύξῃ εἰς τὴν ἀνωτάτην τάξιν τῆς ἐλαιογραφίας καὶ τῆς γλυπτικῆς τὸν συνήθη ἐτήσιον διαγωνισμόν, ἀλλὰ νὰ συγχωνεύσῃ τοῦτον μετὰ τοῦ Κοντοσταυλείου· ἀπεράσισε δηλονότι, κατ' ἐγκρίσιν καὶ τοῦ Σ. Ὑπουργείου, ἵνα, ὅστις ἂν τῶν διαγωνιζομένων τύχῃ τῆς πλειονοψηφίας, ἐκεῖνος λάβῃ τὸ τοῦ Κοντοσταυλείου χιλιοδραχμὸν ἄθλον· εἰς δὲ τοὺς ἐπιλαχόντας δοθῶσιν αἱ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τριακοντάδραχμοι ὑποτροφίαι, χρησιμεύουσαι αὐτοῖς εἰς ἀνακούφισιν διὰ τὴν καταβληθεῖσαν δαπάνην πρὸς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἔργων.

Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ δημοσιευθὲν πρόγραμμα τῶν διαγωνισμῶν.

ΜΑΘΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Ἑλαιογραφίας.

Θέμα. Παιδίον προσευχόμενον (Σύνθεσις).

ΑΓΓΛΑΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Β'. Ἀνωτέρα.

Θέμα. Σάτυρος κρατῶν τὸν Βάκχον, ἐκ τοῦ Βουρβωνικοῦ Μουσείου.

Τάξις Α'. Κατωτέρα.

Προτομή τοῦ Ὀμήρου, ὁμοίως.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΓΡΑΦΙΚΗΣ.

Τάξις Α'.

Ὁ Πύκτης, ἐκ τῶν τοῦ Μόργεν Χαλκογραφίων. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Β'.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ Λέοντος ἐκ τοῦ γείσου τοῦ Παρθενῶνος, ἐπὶ Ἰωνικοῦ ἀρχαίου κιονοκράνου· ἐκ γυνώνων ἐκτύπων.

Τάξις Α'.

Κόσμημα Ἑλληνικόν, ἐκ τῶν τοῦ μουσείου τῆς Φλωρεντίας ἀπὸ χαλκογραφίας.

ΠΛΑΣΤΙΚΗΣ.

Τάξις Α'.

Ποιμὴν κρατῶν ἐρίφον (Σύνθεσις).

ΕΥΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Γ'.

Ἀφροδίτη ἐκ τοῦ Βουρβωνικοῦ Μουσείου, σχεδιασθεῖσα ἐκ τοῦ ἐκ γύψου μικροῦ ἀγάλματος, κατὰ τὸ ἦμισυ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, καὶ χαραχθεῖσα ἐπὶ ξύλου.

Τάξις Β'.

Ὁ Βότσαρης θνήσκων, ἐκ ξυλογραφήματος τῆς εἰκόνας τοῦ Λιπαρίνου.

Τάξις Α'.

Ὁ Ἰάσων τοῦ Τορβάλσεν.

ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Α'.

Ὁ ἐν Ἐμμοῦς δεῖπνος τοῦ Ἰησοῦ.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ.

Τάξις Α'. Κατωτέρα.

Θέμα. Μουσουλμανικὸν εἰκονιζόμενον διὰ πυραμίδος ἐπὶ βύθρου.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑΣ.

Τάξις Α'. Ἀνωτέρα.

Καλλιγράφημα Ἑλληνικόν καὶ Γαλλικόν.

Τάξις Α'.

Καλλιγράφημα Γερμανικόν.

Ὡς δικασταὶ δὲ εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐτησίων τούτων διαγωνισμῶν, δὲν ἔλαβον μέρος κατὰ τὸ συνήθες εἰμὴ μόνον οἱ ξένοι Καλλιτέχναι οἱ ἀνωτέρω ὀνομασθέντες, οἵτινες ἐξετάσαντες τὰ ἔργα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου Σπηλιωτάκη, τμηματάρχου τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργείου, ἀπέδωκαν διὰ τῆς συνήθους ψηφοφορίας τὸν ἀνέχοντα εἰς ἕκαστον

βαθμὸν ὅθεν καὶ ἐκηρύχθησαν ἄξιοι ἵνα λάβωσι τὴν ὠρισμένην μηνιαίαν χορηγίαν οἱ ἑξῆς·

Ἐν μὲν τῇ Ἀνθρωπογραφίᾳ.

Οἱ ἐπιλαχόντες τοῦ Κοντοσταυλείου διαγωνισμοῦ (*).

Τοῦ μὲν Πρώτου,

Ὁ Νικηφόρος Λύτρας ἐκ Τήνου, ἀξίας δραχμῶν 30

Τοῦ δὲ Δευτέρου,

Ὁ Ἰωάννης Σιγάλας ἐκ Θήρας. . . » 24

Ἐν δὲ τῇ Ἀγαλματογραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Δημήτριος Μέργλης ἐξ Ἀστρους. . . » 17

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Δημήτριος Βασιλείου ἐκ Ναυπλίου. . . » 14

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν τάξιν.

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Γρηγόριος Ἀθανασίου ἐξ Ἡπείρου. . . » } (**)

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Ἰωάννης Καλόφωνος ἐξ Ἀνδρου. . . » }

Ἐν δὲ τῇ Στοιχειώδει Γραφικῇ.

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Νικόλαος Γύζης ἐκ Τήνου. » 12

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Ἀριστείδης Διπλάρης ἐκ Τήνου. . . » 10

Ἐν δὲ τῇ Ἀρχιτεκτονικῇ Κοσμηματογραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν·

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Γρηγόριος Ἀθανασίου ἐξ Ἡπείρου. . . » 20

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Γεώργιος Ζίζηλας ἐξ Ὑδρας. . . » 15

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν τάξιν.

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Δημήτριος Σκάγιαννης ἐξ Ἀθηνῶν. . . » 12

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Δομένικος Προβελλέγγιος ἐκ Σύρου. . . » 10

Ἐν δὲ τῇ Πλαστικῇ. (***)

Ὁ Γεώργιος Φυτάλης ἐκ Τήνου. » 48

Ὁ Λάζαρος Φυτάλης » 48

Ἐν δὲ τῇ Ζωολογραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν,

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Εὐαγγέλης Βυαγγελινός ἐξ Αἰγίνης, ἐκ δραχ. 22

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Ἀριστείδης Ροβέρτος ἐξ Ἑλβετίας. . . » 18

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν,

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Σπυρίδων Γούζελας ἐξ Ἡπείρου. . . » 14

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Σπυρίδων Αμμπράκης ἐξ Ἀθηνῶν. . . » 12

Κατὰ δὲ τὴν τῶν ἀρχαρίων ἀνευ ὑποτροφίας·

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Κωνσταντῖνος Βλάχος ἐκ Τήνου.

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Περικλῆς Παρασκευᾶς.

Ἐν δὲ τῇ Χαλκογραφίᾳ.

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Νικόλαος Γύζης ἐκ Τήνου.

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Ἰωάννης Πλατὺς ἐκ Τήνου.

Ἐν δὲ τῇ Ἀρχιτεκτονικῇ Προοπτικῇ.

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Παναγιώτης Δημητρίου ἐξ Ἡπείρου, ἐκ δραχ. 25

Τοῦ δὲ Δευτέρου

Ὁ Θεόδωρος Βοσκουδάκης ἐξ Ἀνδρου. . . » 16

Ἐν δὲ τῇ Καλλιγραφίᾳ.

Κατὰ μὲν τὴν ἀνωτέραν τάξιν,

Τοῦ μὲν Πρώτου

Ὁ Ἀντώνιος Βαρβερῆς ἐκ Ψαρών. . . » 14

Κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν,

Τοῦ Πρώτου

Ὁ Θεόδωρος Βοσκουδάκης ἐξ Ἀνδρου. . . » 8

Πλὴν δὲ τῶν ἔργων τῶν διαγωνισθέντων ἐξετίθησαν καὶ ἄλλα φιλοπονηθέντα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τοῦ σχολείου, τῶν μαθητῶν καὶ μαθητευσάντων ἐν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ καλλιτεχνῶν καὶ βιομηχάνων μὴ ἀνηκόντων εἰς τὸ σχολεῖον, τὰ ὅποια γενικῶς εἰς πάντα εὐηρέστησαν.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν τοῦ σχολείου ἐξέθησαν·

- 1 Ὁ διδάσκαλος Κ. Ἀγαθὰγγελος Ἱερομόν. εἰκονοστάσιον μικρογλυφικῶς κατεργασμένον, κατὰ τὴν διασωθεῖσαν παρ' ἡμῶν βυζαντινὴν τέχνην.
- 2 Ὁ Κ. Φ. Μαργαρίτης, φωτογραφικὰς εἰκόνας τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως.
- 3 Ὁ Κ. Σ. Σίγελ, λυχνίς ἐκ μαρμάρου ἐρυθροῦ ἀρχαίου καὶ Πεντελικοῦ.
- 4 Ὁ Ἰωάννης Κωνσταντίνου, ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον τῆς οἰκίας τοῦ ἱατροῦ Μακᾶ.
- 5 Ὁ Σπ. Χατζογιαννόπουλος, εἰκόνα παριστῶσαν τὸν Δαβὶδ ψάλλοντα (κατ' ἰδίαν αὐτοῦ σύνθεσιν)· ἀντίγραφον τῆς παρὰ τοῦ Θεοφάνους προσωπογραφίας τῆς Α. Μ. κλ. ἔργου.

(*) Τὸ Κοντοσταυλεῖον χιλιόδραχμον γέρας ἔλαβεν, ὡς εἶπομεν, ὁ Σπυρ. Χατζογιαννόπουλος.

(**) Ἀνεῖ χρηματικῆς συνδρομῆς ἕνεκα παραδάσεως τοῦ περὶ τῶν διαγωνισμῶν κανονισμοῦ.

(***) Ἐπειδὴ κατὰ ταύτην τὴν τάξιν δὲν ὑπῆρξαν ἔλλοι διαγωνιζόμενοι, εἰς τούτους δὲ διανεμήθη τὸ Κοντοσταυλεῖον γέρας ἐξ ἡμιστίας ἀνὰ 500 δραχ. ἑκάστῳ, τὸ Σ. Ἰπουργεῖον ἐθεώρησεν ἀμφοτέρους ὡς ἔχοντας τὸ δικαίωμα τῶν ἐπιλαχόντων εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Β. Κυβερνήσεως χορηγομένην ὑποτροφίαν· ὅθεν καὶ ἀπεφασίσατο, πρὸς μείζονα ἐνίσχυσιν αὐτῶν, ἵνα συμπληρώσῃ αὐτὴ τὸ ποσὸν ἐκείνου τῶν 500 διὰ τῆς σημειωθείσης ταύτης συνδρομῆς, ἐκπληροῦν οὕτω καὶ τὴν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς ἐκφρασθεῖσαν εὐχὴν.

- 6 'Ο Νικ. Λύτρας, τὴν προσωπογραφίαν νέας κόρης ἑλληνικῶς ἐνδεδυμένης, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος εἰς ἐλαιογραφίαν, κατὰ φυσικὸν μέγεθος, ἀντιγραφείσαν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ρωσικῷ νῶ τοιχογραφίας, καὶ ἄλλα ἔργα.
- 7 'Ο Γ. Φυτάλης, πρὸς τῷ ἐν τῷ Κοντοσταυλείῳ διαγωνισμῷ βραβευθέντι ἀγάλματι τοῦ ποιμένος, εἰς φυσικὸν μέγεθος, κατ' ἰδίαν αὐτοῦ ἐπινόησιν, ἐξέθηκε καὶ τὸν φρουρὸν Ἑλληνα τοῦ 1821 εἰς μάρμαρον κατεργασθέντα, ὁμοίως κατ' ἰδίαν ἐπινόησιν.
- 8 'Ο δὲ Α. Φυτάλης ὁμοίως πρὸς τῷ βραβευθέντι ἐκ γύψου ἀγάλματι τοῦ διαγωνισμοῦ, ἐξέθηκε καὶ Ἀρκάδα αὐλοῦντα ἐκ μαρμάρου, τὴν προτομὴν τοῦ Κοραΐ παραγγελλθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐν Πειραιεὶ φιλοκάλου Α. Ράλλη, μικρὸν ἀγάλματιον ἀγγέλου, πρόπλασμα ἀγάλματος διατε ἐν Σύρῳ μνημεῖον, καὶ τὴν προτομὴν ἐκ μαρμάρου τοῦ ἀειδύμου Νεοφύτου Βάμβα.
- 9 'Ο ξυλογλύπτης Φ. Πέμμας, μαθητὴς τοῦ σχολείου, καὶ ὁ λεπτοεργὸς Σκουβερίλιν, ἐξέθηκαν ἀρχιτεκτονικὸν θρόνον διὰ τὴν Ἑκκλησίαν τῆς Ἀγ. Εἰρήνης, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ Α. Κανταντζόγλου δοθέν σχέδιον.
- 10 'Ο Λεωνίδας Τόρτης, τὴν προτομὴν τοῦ Ναυάρχου Μιαούλη ἐξ ὀρειχάλκου.
- 11 'Ο Ἑρρ. Μαρκέτης, διάφορα ἔργα ζωγραφικῆς.
- 12 'Ο Ἰω. Καλόφωνος " " "
- 13 'Ο Π. Δημητρίου, διάφορα ἔργα ἀρχιτεκτονικῆς προοπτικῆς.
- 14 'Ο Θ. Βοσκούδακης " " "
- 15 'Ο Ἀρ. Ρομπέρ, διάφορα ξυλογραφικὰ καὶ χαλκογραφικὰ ἔργα καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ φιλέλληνος Εὐνάρδου.
- 16 'Ο Σπ. Λαμπράκης " " "
- 17 'Ο Σπ. Γούζουλας " " "
- 18 'Ο Ν. Γούζης " " "
- 19 'Ο Ἰω. Πλατὺς " " "
- 20 'Ο Γ. Παναγιωτάκης, χαλκογραφικὸν ἔργον.
- 21 'Ο Γρηγ. Ἀθανασίου, ἀρχιτεκτονικὰ κοσμήματα.
- 22 'Ο Γ. Ζιζίλας " " "
- 23 'Ο Δ. Μέγκλης, γυψογραφικὰς εἰκόνας.
- 24 'Ο Α. Βασιλείου " " "
- 25 'Ο Μ. Φυτάλης " " "
- 26 'Ο Ἱεροδιάκονος Γρηγόριος, εἰκόνα ἀγιογραφικὴν.
- 27 'Ο Ἰω. Κ. Φειριγότης, εἰκόνα περικτῶσαν τὴν Θεομήτορα.
- 28 'Ο Ἰω. Α. Θεοδωράκης, σχέδιον γραφικῆς.
- 29 'Ο Πάνος Κομποτής, πλοῖον.
- 30 'Ο Κ. Γιαννακόπουλος, ἀνθοδέσμην ἐκ φυσικῶν ἀνθέων.
- 31 'Ο Μ. Παπαδόπουλος, ἀγιογραφίαι.

Ἐκ δὲ τῶν ἐκτὸς τοῦ σχολείου,

- 1 'Ο Κ. Α. Τσόκος, ζωγράφος ἐκ Ζακύνθου, τὴν

προσωπογραφίαν τῆς Κ. Θεοχάρη καὶ διαφόρους προσωπογραφίας.

- 2 'Ο Κ. Ι. Ρόττας μικρογραφικὰς εἰκονογραφίας.
 - 3 'Η Κ. Ὀλυμπιάς Ὀλυμπίου, ὑδρογράφημα.
 - 4 'Η Κ. Βάριγγα Παπαρηγοπούλου τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτῆς σχεδιασθὲν ὑδρογράφημα.
 - 5 'Η Κ. Μυρίνα Βάρδογλη, γυναικεῖα ἐργόχειρα.
 - 6 'Ο Κ. Ἀθ. Δουραύτης, δείγματα μετὰξης, κουκυλίων καὶ ἐλκίων ἐκ τοῦ ἐργασταρίου αὐτοῦ.
 - 7 'Ο Κ. Ρ. Βέρτ, διάφορα βιβλιοδετικὰ ἔργα.
 - 8 'Ο Κ. Χρ. Τσαντίλας, διάφορα χρυσοκέντητα ἐργόχειρα ἐκ τοῦ ἐργασταρίου αὐτοῦ.
 - 9 'Ο Κ. Ν. Γ. Παπᾶ Ἰωάννου, διάφορα φέσια ἐκ τοῦ ἐργασταρίου αὐτοῦ.
 - 10 Οἱ ΚΚ. ἀδελφοὶ Τσαουτσόπουλοι, διάφορα φέσια ἐκ τοῦ ἐργασταρίου αὐτῶν.
- Ἄλλοι δὲ μαθηταὶ ἐξέθηκαν διάφορα γυνάσματα.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

Η ΚΑΛΥΒΗ.

Διήγημα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

(Συνέχεια. Ἰδε Φυλλ. 161.)

—οοο—

— Ἀνέβα εἰς τὸ δωμάτιόν σου, Σοφία, εἶπε μαιληγίως ὁ ἐνωμοτάρχης ἀσπασθεὶς τὴν κόρην του· τὸ κατ' ἐμὲ θὰ περιμένω νὰ με εἰδοποιήσουν τί ἀπέβαινεν ὁ ταλκίπωρος δασοφύλαξ.

— Δὲν θέλεις νὰ μείνω εἰς τὴν συντροφίαν σου;

— Ὅχι, διότι βράζω ἀπὸ θυμὸν· καὶ χωρὶς νὰ θέλω εἶναι ρόδος μὴ ξεσπάτῃ εἰς σὲ τὴν καλὴν μου κόρην.

— Καλὴ νύκτα λοιπόν.

— Καλὸν ἐξήμερωμα.

Καὶ ἀνέβη ἡ νέα εἰς τὸν κοιτῶνά της ὅλη περί-
δακρυς.

Ἐν τοσούτῳ ὁ ἐνωμοτάρχης διεσκελίζετο τὴν αἰθουσαν, μυκώμενος μὲν ὅτε δὲν ἔλεγε τίποτε, καὶ βλασφημιῶν ὅτε ἤνοιγε τὸ στόμα· ἀλλ' ἡ ταχίστη μετὰδρασις ἀπὸ τῆς εὐθυμίας εἰς τὴν δυσθυμίαν, ὁ πλειότερος παρὰ τὸ σύνηθες αἶνος τὸν ὁποῖον ἔπαιε, καὶ ἡ ἀκατάσχετος ὀργή του, ἐπέφερον σφοδροτάτην κεφαλαλγίαν.

— Θὰ μ' ἐβλάψαν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, τὰ ἄνθη ταῦτα.

Καὶ ἀναλαβὼν τὴν γάστραν τῶν καρποφύλλων μετέφερον αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ παραθύρου.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ἰσιδωρος, βχθείως ἐτι ὄρθρου,